

ผลกระทบของโครงการพัฒนาเมืองต่อคุณภาพชีวิตของประชากรในชุมชนคลองเตย

Impact of Urban Development Project on Quality of Life of

People in the Community Klong Toey

ศุภลักษณ์ เพชรปลูก¹, ปุณณะ คงสว่าง²

Suppaluck Petchplook¹ Punna Kongsawang²

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชากรในชุมชนคลองเตยที่ต่างกัน เพื่อศึกษาผลกระทบของโครงการพัฒนาเมืองที่ต่างกันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชากรในชุมชนคลองเตยที่ต่างกัน จากกลุ่มตัวอย่างประชากรในชุมชนคลองเตย จำนวน 400 คน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (SPSS) ในการประมวลผลแบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ที่แตกต่างกันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชากรในชุมชนคลองเตยที่ต่างกัน 2) ด้านเศรษฐกิจ ด้านการปกครอง ด้านกฎหมาย ที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของประชากรในชุมชนคลองเตย และด้านสังคม ด้านการเมือง ด้านเทคโนโลยีที่ไม่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของประชากรในชุมชนคลองเตย

ความสำคัญ : ผลกระทบ, โครงการพัฒนาเมือง, คุณภาพชีวิต

¹ นักศึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต โครงการบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สำหรับนักบริหารรุ่นใหม่ (หัวหมาก) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

² อาจารย์ที่ปรึกษา การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Abstract

This research aims to study the different personal factors that affect the quality of life of people in the Klong Toey community. To study the impact of urban development projects on the quality of life of people in the Klong Toey community from a sample group of 400 people in the Klong Toey community. Using the ready-made statistical program (SPSS) to process the questionnaires.

The research results found that 1) Personal factors, gender, age, average monthly income, marital status, education level, and occupation, which are different, affect the quality of life of people in the Klong Toey community differently. 2) Economic, administrative, and legal aspects affect the quality of life of people in the Klong Toey community. And social, political, and technological aspects do not affect the quality of life of people in the Klong Toey community.

KEYWORDS : Impact, Urban Development Project, Quality of Life

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โครงการพัฒนาเมืองมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนในระดับที่มีนัยสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศกำลังพัฒนาที่มักเผชิญกับความท้าทายในการพัฒนาอย่างยั่งยืน การพัฒนาเมืองนั้นมักถูกมองว่าเป็นกลไกสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและการเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งทำให้เกิดการลงทุนและการสร้างงานใหม่ ๆ แต่ในขณะเดียวกัน การพัฒนาเมืองอย่างรวดเร็วและไม่รอบคอบก็อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน โดยเฉพาะในเรื่องของการเข้าถึงบริการพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ นอกจากนี้ การพัฒนาเมืองที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วอาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีความซับซ้อน เช่น การย้ายถิ่นฐานของประชากรจากชนบทเข้าสู่เขตเมือง ซึ่งเป็นผลมาจากการมองหาสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้นและโอกาสในการทำงาน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตที่ส่งผลให้เกิดการบริโภคและพฤติกรรมใหม่ ๆ ที่อาจไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมดั้งเดิม การเพิ่มขึ้นของมลพิษจากการขยายตัวของอุตสาหกรรมและการจราจรที่หนาแน่นยังเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพอากาศและสิ่งแวดล้อมในเมือง นอกจากนี้ การสูญเสียพื้นที่สีเขียวที่มีความสำคัญต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนก็เป็นปัญหาที่ไม่ควรมองข้าม ซึ่งทั้งหมดนี้สามารถส่งผลกระทบต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตของประชาชนในชุมชนได้อย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้น การพัฒนาเมืองจึงควรมีการวางแผนอย่างรอบคอบเพื่อสร้างสมดุล

ระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจและการรักษาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนอย่างยั่งยืน (UN-Habitat, 2016)

การพัฒนาเมืองในรูปแบบต่าง ๆ มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้อาจส่งผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในหลายด้าน เช่น การเข้าถึงบริการสาธารณะที่มีคุณภาพ การมีงานทำที่มั่นคงและเหมาะสมกับทักษะ รวมถึงความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน ขณะเดียวกันการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนาเมืองเป็นสิ่งสำคัญที่ไม่ควรมองข้าม เพราะจะช่วยสร้างความยั่งยืนของโครงการและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม การพัฒนาเมืองที่ขาดการวางแผนอย่างรอบคอบอาจส่งผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตของประชาชน เช่น มลพิษและการสูญเสียพื้นที่สีเขียว นอกจากนี้ โครงการพัฒนาเมืองยังสามารถสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจใหม่ ๆ แต่ต้องระวังไม่ให้เกิดความไม่เท่าเทียมในรายได้และโอกาสการจ้างงาน ซึ่งอาจนำไปสู่ความแตกต่างในคุณภาพชีวิตของกลุ่มประชากรต่าง ๆ ดังนั้น การพัฒนาที่ดีควรคำนึงถึงความยั่งยืนในระยะยาว ด้วยการรักษาวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของชุมชน ควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพื่อสร้างอนาคตที่สดใสและยั่งยืนสำหรับทุกคนในสังคม (UN-Habitat, 2016)

จากการศึกษางานวิจัยในอดีต พบว่า การพัฒนาเศรษฐกิจและการเข้าถึงบริการสาธารณะในโครงการพัฒนาเมืองมักจะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่โดยการสร้างงานใหม่ เพิ่มโอกาสในการทำธุรกิจและดึงดูดนักลงทุน ซึ่งสามารถเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนในชุมชน ขณะเดียวกันการพัฒนาเมืองยังนำไปสู่การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน สะพาน โรงพยาบาล และโรงเรียน ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะได้ง่ายขึ้น อย่างไรก็ตาม การพัฒนาเมืองอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้วยการสร้างพื้นที่สีเขียว การจัดการขยะ และการลดมลพิษ แต่ในบางกรณีการพัฒนาที่ไม่เป็นระเบียบอาจนำไปสู่วิกฤตสิ่งแวดล้อม เช่น มลพิษทางอากาศและน้ำ นอกจากนี้ โครงการพัฒนาเมืองยังอาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยเฉพาะการขับไล่ประชาชนที่มีรายได้น้อยออกจากพื้นที่พัฒนา ส่งผลให้เกิดความไม่เท่าเทียมในชุมชน ในทางกลับกัน การพัฒนาที่รวมเอาความคิดเห็นของชุมชนเข้าไปจะช่วยเสริมสร้างความรู้สึกของความเป็นเจ้าของในพื้นที่ และเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา (Glaeser, E. L. 2011; World Bank. 2016; UN Habitat. 2020; Marcuse, P. 1996; Arnstein, S. R. 1969)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการศึกษา ผลกระทบของโครงการพัฒนาเมืองต่อคุณภาพชีวิตของคน ในชุมชนคลองเตย เพื่อการพัฒนาเมืองที่มีผลต่อคุณภาพที่อยู่อาศัย โดยสามารถปรับปรุงสภาพที่อยู่อาศัยผ่านการก่อสร้างอาคารใหม่และการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งส่งผลต่อความสะดวกสบายและความปลอดภัยของผู้อยู่อาศัย รวมทั้งสร้างงานใหม่ เพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพ และอาจมีผลต่อราคาสินค้าและค่าครองชีพในชุมชน นอกจากนี้ การพัฒนาเมืองยังมีผลต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดการขยะ การปรับปรุงพื้นที่สีเขียว และการจัดการน้ำเสีย ซึ่งส่งผลต่อสุขภาพของประชาชน และช่วยให้ประชาชน

เข้าถึงบริการพื้นฐาน เช่น การศึกษา สาธารณสุข และระบบขนส่งสาธารณะได้ง่ายขึ้น ในขณะเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงในชุมชนยังสามารถส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างผู้อยู่อาศัย การมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน และความรู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่อีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชากรในชุมชนคลองเตยที่แตกต่างกัน
2. เพื่อศึกษาผลกระทบของโครงการพัฒนาเมืองที่แตกต่างกันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชากรในชุมชนคลองเตยที่ต่างกัน

สมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชากรในชุมชนคลองเตย

สมมติฐานที่ 2 ผลกระทบของโครงการพัฒนาเมืองที่แตกต่างกันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชากรในชุมชนคลองเตยที่ต่างกัน

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

Kotler & Armstrong (2018) ได้กล่าวถึงแนวคิดด้านประชากรศาสตร์ (Demographic) ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญที่ได้รับความนิยมในการแบ่งส่วนตลาด โดยเฉพาะในการจำแนกความแตกต่างของผู้บริโภค ซึ่งข้อมูลรายละเอียดในด้านนี้มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาถึงอายุ (Age) ที่เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความชอบและความต้องการของผู้บริโภค ส่งผลให้เราสามารถวิเคราะห์ได้ว่าแต่ละช่วงอายุนั้นมีลักษณะเฉพาะและความต้องการที่แตกต่างกันอย่างไร ทำให้สามารถแบ่งส่วนตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายได้อย่างแม่นยำมากยิ่งขึ้น

ในส่วนของเพศ (Sex) นั้น ผู้หญิงและผู้ชายมีความชอบ ทศนคติ และความคิดที่แตกต่างกัน ซึ่งทำให้วิธีการที่นักการตลาดจะใช้ในการสื่อสารกับผู้หญิงและผู้ชายแตกต่างกันไปด้วย อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันเรื่องเพศมีความซับซ้อนมากขึ้น เมื่อผู้หญิงในสังคมปัจจุบันอาจไม่ใช่เพียงแค่คนที่ทำงานบ้านหรือรอสามีอยู่ที่บ้าน แต่ผู้ชายเองก็อาจมีบทบาทในการทำงานบ้านเช่นกัน ดังนั้นนักการตลาดจึง

จำเป็นต้องระมัดระวังในการวิเคราะห์เรื่องนี้ เพื่อให้สามารถนำข้อมูลเหล่านี้มาประยุกต์ใช้ในการตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

ในส่วนของรายได้ การศึกษา และอาชีพ (Income, Education, and Occupation) นั้น ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการแบ่งส่วนตลาด โดยรายได้สามารถบ่งบอกถึงความสามารถในการซื้อผลิตภัณฑ์ต่างๆ ของผู้บริโภคได้ ในขณะเดียวกัน เมื่อนำข้อมูลในด้านการศึกษาและอาชีพมาประกอบกัน ก็จะทำให้เรามองเห็นรูปแบบในการดำเนินชีวิตของผู้บริโภค ซึ่งแม้ว่าบางคนจะมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการซื้อสินค้า แต่ก็อาจมีวิถีชีวิตที่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ นักการตลาดส่วนใหญ่จึงมักเชื่อมโยงปัจจัยเรื่องรายได้กับปัจจัยด้านอื่นๆ เพื่อให้สามารถวิเคราะห์การแบ่งส่วนตลาดได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผลกระทบของโครงการพัฒนาเมือง

โครงการพัฒนาเมืองมีผลกระทบในหลายด้าน ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 6 มิติหลักได้ดังนี้ (Streeten, 1972)

1. ด้านสังคม

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคม โครงการพัฒนาเมืองอาจส่งผลให้เกิดการย้ายถิ่นฐานของประชาชนจากพื้นที่ชนบทเข้าสู่เมือง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างประชากร

คุณภาพชีวิต การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การศึกษาและการสาธารณสุข อาจช่วยปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชน

ความไม่เท่าเทียม มีความเสี่ยงที่การพัฒนาจะนำไปสู่ความไม่เท่าเทียมในสังคม โดยเฉพาะในกลุ่มที่ไม่มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากร

2. ด้านการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง โครงการพัฒนาเมืองอาจกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองมากขึ้น

การสร้างความขัดแย้ง การพัฒนาที่ไม่ทั่วถึงอาจทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม

การบริหารจัดการ การพัฒนาเมืองต้องการการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน

3. ด้านเศรษฐกิจ

การสร้างงาน โครงการพัฒนามักจะกระตุ้นเศรษฐกิจโดยการสร้างงานและโอกาสทางธุรกิจใหม่

การลงทุน การพัฒนาจะดึงดูดการลงทุนจากภายนอก ส่งผลให้เศรษฐกิจในพื้นที่เติบโต

การกระจายรายได้ หากการพัฒนาไม่ถูกจัดการอย่างเหมาะสม อาจนำไปสู่การกระจายรายได้ที่ไม่เท่าเทียม

4. ด้านการปกครอง

การกระจายอำนาจ โครงการพัฒนาเมืองอาจนำไปสู่การกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังท้องถิ่น

การบริหารจัดการทรัพยากร การพัฒนาจำเป็นต้องมีการวางแผนและบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

การตรวจสอบและการรับผิดชอบ ความโปร่งใสในการบริหารและการมีระบบตรวจสอบที่ดีจะช่วยให้โครงการพัฒนาประสบความสำเร็จ

5. ด้านกฎหมาย

การปรับปรุงกฎหมาย โครงการพัฒนาเมืองอาจนำไปสู่การปรับปรุงหรือสร้างกฎหมายใหม่เพื่อสนับสนุนการพัฒนา

การคุ้มครองสิทธิ การพัฒนาควรให้ความสำคัญต่อการคุ้มครองสิทธิของประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มที่มีความเสี่ยง

การบังคับใช้กฎหมาย การมีระบบกฎหมายที่ชัดเจนและการบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพจะช่วยลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้น

6. ด้านเทคโนโลยี

การนำเทคโนโลยีมาใช้ โครงการพัฒนาเมืองมักจะมีการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะ

การพัฒนาอย่างยั่งยืน การใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมจะช่วยให้การพัฒนาเมืองเป็นไปอย่างยั่งยืน

การเชื่อมโยงข้อมูล เทคโนโลยีสามารถช่วยในการจัดการข้อมูลและการสื่อสารระหว่างประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชากรในชุมชนคลองเตย

แนวคิดของ World Health Organization: Quality of Life (1998) เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตเน้นให้ความสำคัญกับความรู้สึกพอใจและความสุขของบุคคล ซึ่งหมายถึงความพึงพอใจในองค์ประกอบต่าง ๆ ของชีวิต ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความเป็นอยู่ที่ดีทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม แนวคิดนี้เชื่อว่าความรู้สึกนี้เกิดขึ้นจากการดำรงชีวิตในสภาพแวดล้อมที่ดี มีความสุข และสมบูรณ์แบบ รวมทั้งสามารถปรับตัวและรับมือกับปัญหาได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ บุคคลยังสามารถใช้ศักยภาพส่วนบุคคลในการสร้างสรรค์ พัฒนาตนเองและสังคม เพื่อให้เกิดความอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข แนวคิดนี้ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

1. ด้านร่างกาย การมีสุขภาพดีและความแข็งแรงของร่างกายเป็นพื้นฐานสำคัญที่ช่วยให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างราบรื่น ไม่มีอุปสรรคทางด้านร่างกาย เช่น โรคภัยไข้เจ็บ ความเหนื่อยล้า หรือความผิดปกติทางร่างกาย ซึ่งส่งผลให้สามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ตามปกติ เช่น การทำงาน การออกกำลังกาย การพักผ่อน และการดูแลตัวเองอย่างทั่วถึง นอกจากนี้ยังรวมถึงการ

รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ การนอนหลับที่เพียงพอ และการออกกำลังกายเป็นประจำ เพื่อเสริมสร้างสุขภาพให้แข็งแรงและคงอยู่ในระดับที่ดีต่อเนื่อง

2. ด้านจิตใจ ความสุข ความพึงพอใจในชีวิต และความสงบทางจิตใจเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้บุคคลสามารถเผชิญกับความเครียด ความวิตกกังวล และความท้าทายต่าง ๆ ได้อย่างมีสมดุล การมีจิตใจที่สุขภาพดีทำให้บุคคลรู้สึกผ่อนคลาย มีความหวัง และมองโลกในแง่ดี ซึ่งจะส่งผลต่อความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและมีความสุขในชีวิตประจำวัน การฝึกฝนจิตใจ เช่น การฝึกสมาธิ การมีความคิดบวก หรือการใช้เทคนิคการจัดการกับความเครียด จึงเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยเสริมสร้างสุขภาพจิตให้แข็งแรง

3. ด้านระดับความเป็นอิสระของบุคคล ความสามารถในการดูแลตัวเองอย่างเต็มที่และการตัดสินใจด้วยความอิสระเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงความเข้มแข็งและความเป็นตัวเองของแต่ละบุคคล บุคคลที่มีระดับความเป็นอิสระสูงสามารถวางแผนชีวิต ควบคุมตนเอง และจัดการเรื่องต่าง ๆ ได้โดยไม่ขึ้นอยู่กับผู้อื่นมากเกินไป ซึ่งเป็นพื้นฐานของความรับผิดชอบและความมั่นใจในตัวเอง การพัฒนาความเป็นอิสระนี้สามารถทำได้จากการเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ การฝึกฝนความสามารถในการแก้ไขปัญหา และการสร้างความเข้าใจในตนเอง เพื่อให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตตามความต้องการและเป้าหมายของตนเองได้อย่างเต็มที่

4. ด้านสัมพันธภาพกับสังคม การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและการมีส่วนร่วมในชุมชนเป็นส่วนสำคัญของความเป็นอยู่ที่ดีและมีความสุข ความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว เพื่อนฝูง และชุมชนช่วยเสริมสร้างความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มและสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เช่น งานอาสาสมัคร งานกิจกรรมสาธารณะ หรือการสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มสังคม ช่วยเสริมสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของและความรับผิดชอบต่อสังคม นอกจากนี้ยังเป็นโอกาสในการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์และเรียนรู้จากผู้อื่น ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาความสัมพันธ์และความเข้าใจในสังคม

5. ด้านสิ่งแวดล้อม สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อคุณภาพชีวิตหมายถึงสิ่งแวดล้อมที่สะอาด ปลอดภัย และเหมาะสมต่อการดำเนินชีวิต ซึ่งรวมถึงสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เช่น อากาศบริสุทธิ์ น้ำสะอาด สถานที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัย และความสะดวกสบาย รวมถึงสิ่งแวดล้อมทางจิตใจและสังคม เช่น การมีพื้นที่สีเขียว การเข้าถึงธรรมชาติ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่สนับสนุนคุณภาพชีวิต การรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนจึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้ชุมชนและบุคคลสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ พร้อมทั้งส่งเสริมสุขภาพและความสุขในระยะยาว

6. ด้านความเชื่อส่วนบุคคล ค่านิยม ศรัทธา และความเชื่อส่วนตัวเป็นแรงบันดาลใจสำคัญที่ช่วยให้บุคคลมีแนวทางในการดำเนินชีวิต มีความมุ่งมั่นและความตั้งใจในการทำตามเป้าหมาย รวมถึงการสร้างความหมายในชีวิตของตนเอง ความเชื่อเหล่านี้อาจเป็นศาสนา ความเชื่อในความดีงาม ความเชื่อในสิ่งที่ไม่เห็นด้วยตา หรือแนวคิดทางจิตวิญญาณ ซึ่งช่วยสร้างความมั่นคงและความหวังในช่วงเวลา

ยากลำบาก นอกจากนี้ ค่านิยมและความเชื่อส่วนตัวยังเป็นแรงผลักดันให้บุคคลปฏิบัติหน้าที่ต่อสังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างมีจริยธรรม จรรยาบรรณ และความรับผิดชอบ ส่งผลต่อความสมดุลในชีวิตและความเป็นอยู่ที่มีความสุขอย่างยั่งยืน

วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรม的开รับสื่อออนไลน์ “ไทยคู่ฟ้า” ของประชาชนใน กรุงเทพมหานคร” เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในชุมชนคลองเตย ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน และได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของคอกแรน (W.G. Cochran, 2520 อ้างถึงใน วริศรา แซ่มซ้อย. 2563) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนในการเลือกกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 5 หรือ 0.05 จากการคำนวณจะได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น 400 คน

ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมผลการวิจัยคือ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่องผลกระทบของ โครงการพัฒนาเมืองต่อคุณภาพชีวิตของประชากรในชุมชนคลองเตยสร้างขึ้นจากกรอบแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของงานวิจัยเป็นหลัก เนื้อหาของแบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อ เดือน สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ โดยเป็นคำถามแบบหลายตัวเลือก (Multiple Choices Question) โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงข้อเดียว

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบของโครงการพัฒนาเมือง ประกอบด้วย ด้านสังคม ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านการปกครอง ด้านกฎหมาย ด้านเทคโนโลยี ลักษณะแบบสอบถามเป็น แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยใช้มาตรวัดตามวิธีของ ลิเคิร์ท (Likert, 1961)

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชากรในชุมชนคลองเตย ประกอบด้วย ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจสังคม ด้านการพัฒนา ตนเองและการประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating scale) โดยใช้มาตรวัดตามวิธีของ ลิเคิร์ท (Likert, 1961)

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ทดสอบความเที่ยงตรงแบบสอบถาม (Validity) ประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านซึ่งมี ประสบการณ์ ในการด้านการจัดการ จากการสำรวจค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามพบว่า มีค่า

IOC ที่ 1.00 แสดงว่าแบบสอบถามสามารถใช้ในการสำรวจได้ จึงนำมาสอบถามในกลุ่มประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัย จำนวน 30 คน

หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทำการทดลองใช้ (Tryout) กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัย จำนวน 30 คน หลังจากนั้น นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าเท่ากับ 0.979 ซึ่งมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง (มากกว่า 0.75) และนำแบบสอบถามไป ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง (สุวิมล ติรกา นนท์, 2557)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นผลกระทบของโครงการพัฒนาเมืองต่อคุณภาพชีวิตของประชากรในชุมชนคลองเตย แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยนี้มาจาก 2 ส่วน คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามออนไลน์ผ่าน Google Form เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก กลุ่มตัวอย่างประชากรในชุมชนคลองเตย จำนวน 400 ตัวอย่าง และนำกลับมาวิเคราะห์ข้อมูล

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ได้จากการค้นคว้าทางอินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลขนาดใหญ่ซึ่งมีข้อมูลหลากหลายประเภท และรวบรวมเอกสารแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจนรวมไปถึงผลการวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

3. การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อได้ผู้ตอบแบบสอบถามครบจำนวนแล้ว ผู้วิจัยได้นำมาแจกแจงความถี่ ของคำตอบด้วยการลงรหัสคำตอบในแต่ละข้อคำถามทั้งหมดเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การหาโดยการหาค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) เพื่อใช้อธิบายข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

2. วิเคราะห์เกี่ยวกับระดับความคิดเห็นต่อผลกระทบของโครงการพัฒนาเมือง คุณภาพชีวิตของประชากรในชุมชนคลองเตย โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. วิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน การวิเคราะห์ t-test เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มประชากร 3 กลุ่มขึ้นไปที่เป็นอิสระต่อกัน ใช้สถิติการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression) ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระมากกว่า 1 ตัวแปรและตัวแปรตาม 1 ตัวแปร

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในชุมชนคลองเตย โดยจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 400 คน เป็นเพศหญิง มีจำนวน 264 คน คิดเป็นร้อยละ 66.0 มีอายุ 31 - 40 ปี มีจำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 39.0 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท มีจำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 33.0 มีสถานภาพการสมรส โสด มีจำนวน 256 คน คิดเป็นร้อยละ 64.0 มีระดับการศึกษา ปริญญาตรี มีจำนวน 308 คน คิดเป็นร้อยละ 77.0 มีอาชีพ พนักงานบริษัทเอกชน/หน่วยงานเอกชน มีจำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบของโครงการพัฒนาเมือง

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบของโครงการพัฒนาเมือง ในภาพรวม

ผลกระทบของโครงการพัฒนาเมือง	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ความหมาย
1. ด้านสังคม	3.88	0.67	มาก
2. ด้านการเมือง	3.83	0.65	มาก
3. ด้านเศรษฐกิจ	3.79	0.67	มาก
4. ด้านการปกครอง	3.77	0.72	มาก
5. ด้านกฎหมาย	3.69	0.71	มาก
6. ด้านเทคโนโลยี	3.75	0.76	มาก
รวม	3.79	0.70	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลกระทบของโครงการพัฒนาเมือง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.79, S.D. = 0.70) เมื่อพิจารณาเป็นข้อย่อยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าด้านสังคมมากที่สุด ($\bar{X}$ = 3.88, S.D. = 0.67) รองลงมา คือ ด้านการเมือง ($\bar{X}$ = 3.83, S.D. = 0.65) และน้อยที่สุดคิดว่าด้านกฎหมาย ($\bar{X}$ = 3.69, S.D. = 0.71)

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชากรในชุมชนคลองเตย
 ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของ
 ประชากรในชุมชนคลองเตย ในภาพรวม

คุณภาพชีวิตของประชากรในชุมชน คลองเตย	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ความหมาย
1. ด้านร่างกาย	3.82	0.69	มาก
2. ด้านจิตใจ	3.84	0.67	มาก
3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	3.72	0.74	มาก
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	3.75	0.79	มาก
5. ด้านเศรษฐกิจสังคม	3.76	0.73	มาก
6. ด้านการพัฒนาตนเองและการประสบ ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ	3.78	0.74	มาก
รวม	3.78	0.73	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า คุณภาพชีวิตของประชากรในชุมชนคลองเตย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก
 ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.73) เมื่อพิจารณาเป็นข้อย่อยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าด้านจิตใจมากที่สุด
 ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.67) รองลงมา คือ ด้านร่างกาย ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.69) และน้อยที่สุดคิดว่าด้าน
 ความสัมพันธ์ทางสังคม ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.74)

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชากรในชุมชน
 คลองเตยที่แตกต่างกัน

พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา
 อาชีพ ที่แตกต่างกันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชากรในชุมชนคลองเตยที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ผลกระทบของโครงการพัฒนาเมืองที่แตกต่างกันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชากรในชุมชนคลองเตยที่ต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ผลกระทบของโครงการพัฒนาเมืองที่แตกต่างกันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชากรในชุมชนคลองเตยที่ต่างกัน

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
Constant	0.847	0.124		6.831	0.000
ด้านสังคม	0.045	0.037	0.050	1.208	0.228
ด้านการเมือง	0.026	0.042	0.029	0.631	0.529
ด้านเศรษฐกิจ	0.148	0.047	0.166	3.144	0.002*
ด้านการปกครอง	0.193	0.039	0.231	4.969	0.000*
ด้านกฎหมาย	0.288	0.047	0.343	6.074	0.000*
ด้านเทคโนโลยี	0.082	0.042	0.103	1.941	0.053

หมายเหตุ *มีนัยสำคัญที่ <0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า ด้านเศรษฐกิจ ด้านการปกครอง ด้านกฎหมาย ที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของประชากรในชุมชนคลองเตย และด้านสังคม ด้านการเมือง ด้านเทคโนโลยีที่ไม่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของประชากรในชุมชนคลองเตย

อภิปรายผล

สมมติฐานที่ 1 : ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชากรในชุมชนคลองเตยที่แตกต่างกัน พบว่า

ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนคลองเตยที่แตกต่างกัน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ที่แตกต่างกันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนคลองเตยที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Kotler & Armstrong (2018) อย่างไรก็ตามในสังคมปัจจุบัน บทบาททางเพศของผู้หญิงและผู้ชายมีความซับซ้อนมากขึ้น ผู้หญิงไม่ได้เป็นเพียงคนที่ทำงานบ้านเท่านั้น เช่นเดียวกับผู้ชายที่อาจมีบทบาทในการทำงานบ้านด้วย ดังนั้น นักการตลาดจึงควรระมัดระวังและวิเคราะห์เรื่องเพศอย่างรอบคอบ เพื่อให้สามารถนำข้อมูลไปใช้ในกลยุทธ์การตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม ในขณะเดียวกัน ผลงานวิจัยของกันต์รพี คุณู่ฟ้า (2561) ศึกษาผลกระทบของโครงการภาครัฐต่อโครงการบ้านจัดสรรใน

อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้านผลกระทบต่อเศรษฐกิจเท่านั้น ส่วนด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และสุขภาพ ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ รวมถึงกลุ่มอายุ สถานภาพสมรส การศึกษา และอาชีพ ก็ไม่มีผลต่อความคิดเห็นในเรื่องเหล่านี้ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าปัจจัยส่วนบุคคลบางด้าน เช่น เพศ ส่งผลต่อมุมมองและความคาดหวังในเรื่องเศรษฐกิจ ขณะที่ด้านอื่น ๆ ยังคงมีความคล้ายคลึงกันในกลุ่มประชากรกลุ่มต่าง ๆ

สมมติฐานที่ 2 : ผลกระทบของโครงการพัฒนาเมืองส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนคลองเตย พบว่า ด้านเศรษฐกิจ ด้านการปกครอง ด้านกฎหมาย ที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนคลองเตย และด้านสังคม ด้านการเมือง ด้านเทคโนโลยีที่ไม่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนคลองเตย Streeten (1972) อธิบายว่าด้านเศรษฐกิจการสร้างงาน โครงการพัฒนามักจะกระตุ้นเศรษฐกิจโดยการสร้างงานและโอกาสทางธุรกิจใหม่การลงทุน การพัฒนาจะดึงดูดการลงทุนจากภายนอก ส่งผลให้เศรษฐกิจในพื้นที่เติบโต การกระจายรายได้ หากการพัฒนาไม่ถูกจัดการอย่างเหมาะสม อาจนำไปสู่การกระจายรายได้ที่ไม่เท่าเทียม สอดคล้องกับงานวิจัยของธนปัตย์ จามราตানা (2567) ศึกษา การเปลี่ยนแปลงของสังคมเมือง: ผลกระทบของโครงการพัฒนาเมืองต่อคนจนในเขตเมืองภาคอีสาน ผลการวิจัยพบว่าผลกระทบต่อสังคมเมืองในภาคอีสานมีทั้งด้านบวกและลบต่อคนจนได้แก่ เศรษฐกิจ สะดวกขึ้นและมีโอกาสงาน แต่บางคนตกงานจากการเข้ามาของแรงงานใหม่ สังคมและวัฒนธรรม ส่งเสริมการมีส่วนร่วม แต่เกิดความแตกแยกครอบครัวและการย้ายถิ่นฐาน ที่อยู่อาศัยถูกขับไล่และไม่มั่นคง สิทธิและอำนาจ คนจนยังไม่รู้สิทธิของตนเอง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชากรในชุมชนคลองเตย จึงควรดำเนินการวิจัยโดยการเก็บข้อมูลในรูปแบบอื่นๆ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการทำการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย (Focus Group)
2. ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่อาจมีผลต่อคุณภาพชีวิตของประชากรในชุมชนคลองเตย ในอนาคต เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและแม่นยำยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กันตธีร์ คุคู่ฟ้า (2561). ผลกระทบจากโครงการภาครัฐต่อโครงการบ้านจัดสรรอำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี.
- ธนปัตย์ จามราตানা. (2567). การเปลี่ยนแปลงของสังคมเมือง: ผลกระทบของโครงการพัฒนาเมืองต่อคนจนในเขตเมืองภาคอีสาน.

- Armstrong, G., Adam, S., Denize, S., & Kotler, P. (2018). Principles of marketing Edition.
- Arnstein, S. R. (1969). A Ladder of Citizen Participation. *Journal of the American Institute of Planning*, 35(4), 216–224.
- Glaeser, E. L. (2011). *Triumph of the City: How Our Greatest Invention Makes Us Richer, Smarter, Greener, Healthier, and Happier*. Penguin Press.
- Marcuse, P. (1996). *The Spaces of Contention: Essays on Alternative Politics and Urban Space*. Routledge.
- Streeten, P. (1972). Single Barrier Theories of Development. In *The Frontiers of Development Studies* (pp. 13-20). London: Palgrave Macmillan UK.
- UN-Habitat. (2016). *World Cities Report 2016: Urbanization and Development—Emerging Futures*. United Nations Human Settlements Programme.
- UN Habitat. (2020). *World Cities Report 2020: The Urban Solution*. United Nations Human Settlements Programme.
- World Bank. (2016). *Participatory Urban Development: Approaches and Practices*. The World Bank.
- World Health Organization Quality of Life Group (WHOQOL Group). (1998). *Development of the World Health Organization WHOQOL-BREF quality of life assessment*.